

Tio vägar till en rättvis värld

Afrikagruppernas långtidsplan 2012–2019

Reviderad version, antagen av årsmötet 9 maj 2015

Innehåll

I. Afrikagruppernas långtidsplan	3
Om Afrikagruppernas långtidsplan	3
Tio vägar till en rättvis värld – Afrikagruppernas uppdrag 2012–2019	5
II. Afrikagruppernas grund.....	13
Förändringsteori.....	13
Strategier för solidaritetsarbetet	14
Geografisk inriktning	15
Resurser och roller inom organisationen.....	15
III. Så arbetar vi med långtidsplanen.....	16
Långtidsplanens genomförande och förhållande till andra styrdokument.....	16
Så hålls långtidsplanen levande	16

I. Afrikagruppernas långtidsplan

Om Afrikagruppernas långtidsplan

Afrikagrupperna är en solidaritetsorganisation. Vår övergripande vision är en rättvis värld. I denna långtidsplan beskriver vi de tio områden ("Vägar till en rättvis värld") som vårt arbete ska inriktas på under perioden 2012–2019. Det gäller vårt arbete i såväl Sverige som södra Afrika, såväl nationellt som lokalt.

Utmaningar för Afrika och Afrikagrupperna under 2012 -2020

Listan på de utmaningar som Afrika står inför de kommande åren kan göras lång. På den afrikanska kontinenten finns många problem, men också många möjligheter. Där finns enorma naturresurser och framväxande samhällen **i förändring** vart och ett med sin egen dynamik. Där finns i synnerhet en mängd människor och organisationer med kapacitet, kraft och vilja att åstadkomma förändring och skapa en rättvis utveckling. Afrikagruppernas roll är att stödja dessa krafter på plats i Afrika genom partnerskap med lokala organisationer och i Sverige/Europa genom att verka för förhållanden som gynnar en rättvis utveckling i Afrika och därmed en rättvis värld.

För att kunna bekämpa dagens problem i Afrika och de globala orättvisorna måste såväl historiska faktorer som globala och lokala samband kring maktförhållanden, resursflöden och aktörer tydliggöras och erkännas.

Vår utmaning är att sälla bland allt vi vill göra för att prioritera de bästa konkreta insatserna, hitta bra sätt att utföra dem på och att nå resultat i vårt arbete. Det måste vi göra i en konstruktiv balans mellan stora visioner och övergripande analyser å ena sidan och en sansad realism och vanligt, träget arbete å den andra. Långtidsplanen utgör en grund för båda delarna, för en fortsatt analys av omvärlden och utveckling av vår verksamhet och för utformningen av konkreta verksamhetsplaner.

Vägledning och profilering

Långtidsplanen blickar framåt och vägleder oss i verksamhetsplaneringen. Den sätter ramarna och anger inriktningen för våra arbetsområden, de tio "vägar" som tillsammans ska bidra till att uppnå våra syften. De tio vägarna utgör också en grund för Afrikagruppernas profilering. Med utgångspunkt i vägar och uppdrag kan budskap och profiler tas fram för olika syften och sammanhang. Långtidsplanen vägleder oss, men den är inte tvingande på så sätt att vi måste arbeta med alla vägar samtidigt.

Ansvar och inspiration

Långtidsplanen antas av årsmötet och tillhör hela organisationen. Medlemmar, lokalgrupper och medlemsorganisationer har, tillsammans med anställda och förtroendevalda, ett gemensamt ansvar att genomföra den och att skapa de resurser som behövs för att klara det.

Långtidsplanen ska ses som ett levande dokument, där de tio vägarna tjänar som inspiration och utgångspunkt för kontinuerlig omvärldsanalys och utveckling av kunskap, argument, krav och metoder inom de olika områdena.

Tre delar

Långtidsplanen består av tre delar: *Tio vägar till en rättvis värld, Afrikagruppernas grund och Så arbetar vi med långtidsplanen.*

I. Tio vägar till en rättvis värld

Vår verksamhet bygger på tio arbetsområden, ”tio vägar till en rättvis värld”. De tio vägarna representerar olika ingångar till vårt arbete och överlappar delvis varandra. De hänger alla ihop och att arbeta med en väg stärker samtidigt utvecklingen inom de andra.

- Första vägen handlar om att sätta in orättvisorna och vår verksamhet i ett helhetsperspektiv. Vi har valt att göra detta till ett särskilt arbetsområde därför att helhetssynen är en central del av vår värdegrund. Vi ser ett behov, såväl inom organisationen som i samhället i stort, av att ibland lyfta perspektivet och försöka se de övergripande sambanden.
- Andra vägen handlar om att förändra bilden av Afrika. Vi har valt att göra detta till ett särskilt arbetsområde därför att det krävs en medveten och kontinuerlig satsning på det för att uppnå resultat. Vi ser det också som en viktig grund för ökade kontakter mellan Sverige och länder i Afrika.
- Tredje vägen handlar om att utveckla partnerskapet som modell och stödja civilsamhället i södra Afrika.
- Fjärde vägen utgår från en tematisk grund och handlar om självbestämmande och demokratiskt inflytande.
- Femte vägen utgår från en tematisk grund och handlar om hållbar försörjning.
- Sjätte vägen utgår från en tematisk grund och handlar om jämställdhet och SRHR
- Sjunde vägen utgår från en tematisk grund och handlar om hiv ur ett samhälls- och rättighetsperspektiv.
- Åttonde vägen handlar om att stödja regionalt samarbete.
- Nionde vägen handlar om att vara en kritisk och progressiv kraft i solidaritets- och utvecklingsfrågor.
- Tionde vägen handlar om att göra Afrikagrupperna till en stark och känd solidaritetsorganisation.

Väg tre, åtta, nio och tio har vi valt för att de är viktiga förutsättningar för vår verksamhet och för att uppnå resultat i utvecklingsarbetet.

Väg fyra, fem, sex och sju har vi valt både för att vi har en lång erfarenhet av att arbeta med dem och för att vi anser dem centrala för en rättvis utveckling.

Till varje väg/område finns en kort, övergripande analys av problem och utmaningar inom det aktuella området. Syftet med denna analys är att kortfattat sätta in Afrikagruppernas verksamhet i ett sammanhang.

Till varje område/väg har vi formulerat två eller tre uppdrag för Afrikagrupperna. Dessa uppdrag anger inriktningen för Afrikagruppernas arbete och utgör grunden för de verksamhetsplaner som formuleras under perioden.

II. Afrikagruppernas grund

Här beskrivs den grund för vår verksamhet som långtidsplanens genomförande ska byggas på. I denna grund ingår vår förändringsteori, som bygger på människors förmåga och möjlighet att själva förändra sina liv.

Här ingår också våra grundläggande strategier: att koppla arbetet i södra Afrika och mellan länderna, med det i Sverige; att koppla det lokala till det globala; att arbeta med kunskap, information och påverkan; att arbeta med engagemang, folkbildning och gräsrotsarbete; samt att arbeta med partnerskap och samverkan inom civilsamhället.

Slutligen beskrivs vår geografiska inriktning samt resurser och roller inom organisationen.

III. Så arbetar vi med långtidsplanen

I denna del beskriver vi kortfattat hur långtidsplanen ska genomföras och hur den förhåller sig till organisationens övriga styrdokument. Här finns riktlinjer för hur långtidsplanen ska hållas levande under hela perioden.

Tio vägar till en rättvis värld – Afrikagruppernas uppdrag 2012–2019

Väg ett

Sätta in orättvisorna och vår verksamhet i ett helhetsperspektiv

I den allmänna utvecklingsdebatten och i beskrivningar av situationen i Afrika ges ofta en splittrad bild, med isolerade och ytliga förklaringar. Det gäller såväl analyser av fattigdomens orsaker som bakgrunden till konflikter. Faktorer som kunskapsbrist, korruption och etniska motsättningar lyfts fram, medan andra faktorer, som globala handelsstrukturer och jakt på värdefulla naturresurser kommer i skymundan.

Det handlar till exempel om effekterna av den nyliberala politik som har dominerat världen de senaste decennierna. Dess ensidiga fokus på frihandel, privatisering och nedmontering av den offentliga sektorn har i första hand gynnat ett fåtal. Den har lett till att statens roll som garant för medborgarnas fri- och rättigheter har undergrävts, den ekonomiska sfärens inflytande har ökat på politikens bekostnad och de transnationella företagens intressen har gynnats på bekostnad av lokal ekonomisk utveckling.

Det handlar om effekterna av de riktlinjer och regler för internationell handel och investeringar som drivs fram av bl.a EU, IMF (Internationella valutafonden) och WTO (Världshandelsorganisationen). Dessa regler gynnar ofta den rika världen och dess företag, samtidigt som enskilda staters möjlighet till självbestämmande begränsas.

Det handlar om behovet av en massiv, gemensam mobilisering för att skapa handlingsutrymme och förutsättningar för utveckling i de afrikanska länderna. För detta krävs samverkan mellan olika aktörer, mellan det offentliga och civilsamhället, liksom med ett lokalt förankrat näringsliv, samtidigt som det civila samhället måste behålla sin roll som kritisk granskare av makten.

Och det handlar om hur livsstil och konsumtionsmönster i den rika världen påverkar möjligheterna att bekämpa fattigdomen och uppnå en jämlik och hållbar fördelning av makt och resurser.

Afrikagruppernas uppdrag

- Skapa stöd för förändring genom att sätta in vår verksamhet i ett större sammanhang och visa på de grundläggande sambanden bakom orättvisor och utvecklingsmöjligheter.
- Stödja insatser inom det civila samhället i södra Afrika för att exponera globala samband, förändra maktstrukturer och skapa ökat handlingsutrymme för utveckling i Afrika.

- Tillsammans med våra partner löpande utveckla vår kunskap och analys av de grundläggande sambanden bakom globala orättvisor, fattigdom och konflikter i Afrika.

Väg två

Förändra bilden av Afrika

Afrika är en hel kontinent. Där, precis som i andra delar av världen, finns svårigheter, men också resurser, handlingskraft och ett ”vanligt” vardagsliv. Människor arbetar, går i skolan, leker, kämpar, lyssnar på musik och spelar fotboll. I ett flertal länder i Afrika hålls regelbundet allmänna val. Antalet krig och konflikter har minskat. Antalet barn i skola har ökat. På flera håll har spridningen av hiv dämpats och fler människor fått tillgång till bromsmediciner. De flesta länder har skrivit under, om än ej ratificerat, *Protocol on the Rights of Women in Africa*. IT-tekniken utvecklas och en stor del av kontinentens befolkning har tillgång till mobiltelefoni. Civilsamhället växer och protesterar mot både inhemska och internationella missförhållanden.

Trots detta är den bild av Afrika som kommer till uttryck i Sverige/Europa ofta ensidig och orättvis. Den präglas av nedsättande stereotyper med fokus på kaos, elände och oförmåga och ibland exotism. Människorna i Afrika beskrivs som offer och objekt, annorlunda och oförmögna att själva göra något åt sin situation. Denna bild har sin grund i historien och återskapas ständigt genom de globala maktstrukturer som håller kvar de afrikanska länderna i fattigdom och biståndsberoende.

För att kunna bekämpa såväl rasism som strukturella missförhållanden i omvärldens relationer med Afrika, måste dessa stereotyper utmanas. Omvärlden behöver få en mångfacetterad bild av Afrika som en kontinent med ett rikt utbud av kulturer, idéer, människor och därmed levnadsförhållanden. Detta kan ske genom att i olika sammanhang lyfta fram exempel på vardagsliv i afrikanska länder och på de många initiativ till utveckling och lösningar som tas av människor och organisationer i Afrika.

Afrikagruppernas uppdrag

- Förmedla en mer mångfacetterad och positiv bild av Afrika, genom att ge röster från Afrika möjlighet att komma till tals i Sverige och genom att främja kontakter mellan människor i Sverige och Afrika.
- Verka för att länderna och människorna i Afrika behandlas som jämbördiga aktörer på olika nivåer i världssamfundet.

Väg tre

Utveckla partnerskapet som modell och stödja civilsamhället i södra Afrika

Förutsättningarna för civilsamhällets organisationer varierar inom regionen, men utmaningarna är många för dem alla. De ska hitta sin roll som självständiga aktörer, finna långsiktigt hållbar finansiering, bygga fungerande organisationer och manövrera i en snabbt föränderlig värld som många gånger styrs av kortsiktiga ekonomiska och politiska intressen. Vi vill bidra till att stärka ett civilsamhälle som kämpar för människors rättigheter genom att motarbeta orättvisornas grund och inte enbart lindra dess effekter. I de länder där Afrikagrupperna verkar finns ett brett spektrum av organisationer. När vi väljer samarbetspartner ska effektivitet, förmåga att leverera resultat och hantera resurser bedömas. Detta ska även vägas mot långsiktigt stöd till civilsamhället och förankring på gräsrotsnivå. Samverkan med den offentliga sektorn och praktiska utvecklingsinsatser ska vägas mot rollen att kritiskt granska makthavare och driva på förändringar genom opinionsbildning och påverkan. För att bygga ett partnerskap som vilar på ömsesidighet och respekt, krävs det ett aktivt, gemensamt arbete. Detta kan vara svårt då det mellan biståndsgivare/organisationer i nord och biståndsmottagare/organisationer i syd ofta råder ett ojämlikt förhållande, baserat på den makt som tillkommer den som har pengarna. Det är en viktig utmaning att utveckla en partnerskapsmodell som överbrygger denna klyfta, ett partnerskap där gemensamt lärande och samarbete för gemensamma mål står i förgrunden. Det gäller såväl gemensamt informations- och kampanjarbete som utveckling av våra respektive organisationer och verksamheter.

Afrikagruppernas uppdrag

- Samarbeta med partner i Afrika och stödja deras verksamhet och uppbyggnad, genom finansiellt stöd och/eller andra former av samverkan.
- Vidareutveckla vår solidariska partnerskapsmodell, baserad på ömsesidighet, respekt och erfarenhetsutbyte.
- Ta till vara partners kompetens, kunskap och erfarenheter i informationsarbetet i Sverige, och för att utveckla Afrikagrupperna som organisation.

Väg fyra

Arbeta för självbestämmande och demokratiskt inflytande

Vi vill öka möjligheten till inflytande över samhällets utveckling för människor och stater i södra Afrika. Det sker bäst genom att stödja initiativ som tas av afrikanska aktörer i detta syfte. De globala maktförhållandena innebär att enskilda staters möjligheter att driva en självständig, progressiv utvecklingspolitik begränsas. Det gäller inte minst länderna i Afrika. Utvecklingen där har genom århundradena präglats, och präglas alltjämt, av följderna av den rika världens strävan att utnyttja kontinentens resurser. Exempel på detta är utvinning av mineraler i konfliktområden som Demokratiska Republiken Kongo, uranbrytning i Namibia, och prospektering av oljefyndigheter i norra Moçambique. Nya, resursstarka aktörer med intressen i kontinenten växer fram, som t.ex BRICS (Brasilien, Ryssland, Indien, Kina, Sydafrika) Dessa behöver de enskilda länderna förhålla sig till för att inte hamna i nykoloniala relationer. Afrikagrupperna behöver särskilt uppmärksamma kampen för ett självständigt Västsahara, Afrika sista koloni, och avslöja allt stöd till ockupationsmakten Marocko.

Samtidigt finns en rad interna hinder för en hållbar utveckling. Försöken att driva en aktiv fördelningspolitik har varit få, svaga och mötts av motstånd från de redan privilegierade. Gamla koloniala klassklyftor lever kvar och nya skapas. Etniska skiljelinjer, liksom patriarkala, feodala och religiösa maktstrukturer, utnyttjas av olika aktörer. Korruption och bestickning hotar viktiga samhällsfunktioner och har sin grund i såväl interna förhållanden som påverkan från externa aktörer. Problemen har uppmärksammats internationellt och i flera afrikanska länder pågår arbete mot korruptionen.

Dessa interna och externa faktorer gör att många människor i Afrika saknar reellt inflytande över sina liv. En förutsättning för förändring är att människor får möjlighet att delta i demokratiska beslutsprocesser på olika nivåer. Först då kan de kräva sina rättigheter och utkräva ansvar av politiska ledare. Medvetenheten ökar om detta och många initiativ tas i våra samarbetsländer för att stärka det folkliga deltagandet. Det handlar till exempel om att utforma enskilda utvecklingsinsatser så att de också ger erfarenhet av demokratiska processer och därmed ökar människors självförtroende och kunskap om sina rättigheter.

Afrikagruppernas uppdrag

- Synliggöra och påverka de internationella regelverk och maktförhållanden som begränsar de afrikanska ländernas möjlighet att styra sin egen samhällsutveckling.
- I samarbete med våra partner föra fram en konstruktiv analys av de afrikanska ländernas och deras ledares eget ansvar för situationen i landet.
- Tillsammans med våra samarbetspartner bidra till att människor i södra Afrika får redskap, kunskap och möjlighet att organisera sig, kräva sina rättigheter och få inflytande över sina liv.

Väg fem

Arbeta för långsiktigt hållbara möjligheter till försörjning i Afrika

Många människor i Afrika kan inte försörja sig och sina familjer, vilket bland annat belyses i FN:s Millenniemålsrapport från september 2010. Orsakerna är bland andra brist på kapital, mark, kunskap, teknologi, energi, infrastruktur och möjlighet till avsättning på lokala och utländska marknader. Dessa hinder kan i sin tur kopplas till både interna förhållanden och globala maktstrukturer.

Internationella avtal och de globala storföretagens kontroll över handelsflöden och investeringar begränsar möjligheterna att skapa ett lokalt, livskraftigt näringsliv som kan ge de afrikanska ländernas invånare försörjning. Omfattande markförvärv av utländska intressen utgör ett potentiellt hot mot framtida försörjningsmöjligheter. Till detta kommer tilltagande klimat- och miljöproblem och orättvisor, såsom en allt svårare brist på vatten i många delar av Afrika.

Det förblir en stor utmaning för länderna i Afrika att skapa förutsättningar för sina invånare att försörja sig, oavsett om det sker inom jordbruk, tillverkningsindustri eller tjänstesektor. Detta måste få ske i en rimlig balans mellan nödvändig hänsyn till klimat och miljö och de fattiga ländernas rättmätiga krav på utrymme för utveckling.

Brist på försörjningsalternativ i många delar av Afrika gör att människor ökar trycket på närmiljö och naturresurser. Därför ser vi möjlighet till försörjning som en grundläggande förutsättning för hållbar utveckling. Frågor kring klimat, miljö och hållbar resursförbrukning är nära förbundna med försörjningsfrågorna. Att koppla dessa frågor till varandra ger dels pedagogiska möjligheter att ta upp orättvisor och rättighetsfrågor, dels möjligheter att verka för utveckling av miljömässigt hållbara försörjningsalternativ inom olika sektorer.

De rika i världen förbrukar mer resurser och orsakar en oproportionerligt stor del av världens klimat- och miljöproblem. Vår resursförbrukning är inte långsiktigt hållbar. Därför måste vår livsstil ifrågasättas och omprövas i förhållande till de fattigas behov och rättigheter.

Afrikagruppernas uppdrag

- Tillsammans med våra samarbetspartners bidra till att skapa förutsättningar för försörjning och lokal utveckling i södra Afrika, baserat på demokratiskt deltagande och rättvis fördelning av resurser.
- Påverka internationella handels- och investeringsregler i syfte att främja ökade försörjningsmöjligheter på lokal nivå i Afrika.
- Sprida kunskap om hur klimat- och miljöfrågor hänger samman med hållbar resursförbrukning lokalt och globalt och visa på alternativa levnadssätt.

Väg sex

Arbeta för jämställdhet i ett utvecklings- och rättighetsperspektiv

Runt om i världen lever kvinnor och män under skilda villkor och den ojämlika maktfördelningen mellan kvinnor och män utgör en av de stora orättvisorna. Jämställdhet är avgörande för möjligheten till försörjning, utbildning och hälsovård. De stora skillnaderna mellan kvinnor och män syns bland annat i kvinnans bristande ekonomiska resurser, makt över sin egen kropp och liv samt inflytande i samhället. Jämställdhet är en central utvecklingsfråga i dubbel bemärkelse: det är en grundläggande rättighetsfråga och det leder till bättre resultat i utvecklingen. Det är på så sätt både ett mål i sig och en metod och det är en angelägenhet för

både kvinnor och män. Utveckling kan inte ske om man exkluderar halva befolkningen. Därför måste allt arbete med utveckling genomsyras av ett genusperspektiv och insatser för ökad jämställdhet.

Patriakala strukturer i samhället medför ojämlika maktstrukturer som missgynnar kvinnor, vilket är tydligt inom flera olika områden kopplat till Afrikagruppernas arbete såsom ekonomisk självständighet, deltagande i beslutsprocesser och rätten till den egna kroppen. När vi arbetar med dessa frågor är det därför viktigt ha ett genusperspektiv för att kunna se dessa maktstrukturer inte bidra till att upprätthålla dem och aktivt bekämpa dem.

Ökade möjligheter till en självständig försörjning ökar sannolikheten för kvinnors oberoende. Det ekonomiska oberoendet underlättar självständiga beslut som rör det egna livet och dess utveckling. Kvinnors deltagande i beslutsprocesser på såväl lokal, som nationell och internationell nivå är också en nödvändig förutsättning för jämställdhet. Jämställdhet och frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) handlar mycket om kvinnor, deras roller och situation i samhället. Det är dock viktigt att komma ihåg att det inte går att förändra kvinnors roller utan att männens roller också förändras. En förändrad mansroll är förutsättningen för att kvinnor ska kunna ta lika del i samhället. Både män och kvinnor behöver vara med i arbetet med att förändra dessa roller, och då dessa frågor traditionellt setts som kvinnors ansvar krävs mer arbete med att involvera män i jämställdhetsarbetet så att män tar sitt ansvar i detta förändringsarbete.

Att driva jämställdhetsfrågor i EU är viktigt eftersom EU:s röst på den globala arenan inom detta område har försvagats under senare år. Det svenska civilsamhället behövs som en motkraft till de starka lobbygrupper som strävar efter att inskränka människors sexuella och reproduktiva fri- och rättigheter. Afrikagrupperna, som en aktiv del av civilsamhället, har därför en viktig roll i att driva frågan om jämställdhet och SRHR

Afrikagruppernas uppdrag

- Stödja partner och verksamhet i södra Afrika som arbetar för jämställdhet och kvinnors rättigheter sätter in det i ett samhällsutvecklingsperspektiv.
- Lyfta fram jämställdhet och SRHR som grundläggande rättigheter och viktiga utvecklingsfaktorer i samtliga sammanhang vi verkar.

Väg sju

Arbeta med hiv ur ett samhälls- och rättighetsperspektiv

Hiv är en pandemi som slagit extra hårt i Afrika söder om Sahara. Förutom det personliga lidandet är hiv ett samhälls- och rättighetsproblem. Hiv slår dubbelt mot samhällsutvecklingen, dels genom att produktiva och utbildade människor faller bort från produktionen, dels genom att det omfattande vårdbehovet tär på statens redan knappa resurser.

Människors sexualitet och reproduktion är kraftigt påverkade av stereotypa könsroller som har sin grund i genussystemet. I arbetet med hivprevention och stöd till människor som lever med hiv är det därför viktigt i ett samhälls- och rättighetsperspektiv att synliggöra kopplingen mellan sexualitet, genus och hiv. Det görs genom att ifrågasätta de strukturer som skapar olika villkor för och förväntningar på kvinnor och män genom att arbeta för att stärka människors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter.

Hiv är också ett jämställdhetsproblem i dubbel bemärkelse. Många kvinnor saknar möjlighet att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion, vilket gör det svårt för dem att skydda sig. Samtidigt finns maskulinitetskulturer med starka inslag av prestationskrav, dominans och en känsla av att ha rätt till makt som förstärker detta problem. Kvinnor har också i praktiken i högre utsträckning än män en nyckelroll som försörjare och vårdgivare. En börda som blir ännu tyngre i spåren av hiv.

Hiv är ett globalt rättviseproblem eftersom mediciner som möjliggör ett någorlunda friskt liv inte i tillräcklig utsträckning finns tillgängliga för människor i fattiga länder, bland annat på grund av internationella handels- och patentregler. Samtidigt är människor som lever med hiv mycket utsatta i det egna samhället på grund av diskriminering. Statliga institutioner i drabbade länder måste ta sitt ansvar för såväl omsorg om de drabbade som förebyggande åtgärder.

Afrikagruppernas uppdrag

- Synliggöra och påverka de externa faktorer, i synnerhet handels- och patentregler, som begränsar fattiga länders möjligheter att hantera pandemins konsekvenser.
- Stödja partner och verksamhet i Afrika som inriktar sig på de samhälleliga och/eller rättvisaspekterna av pandemin, inklusive att staten tar sitt ansvar för pandemin.
- Synliggöra kopplingarna mellan SRHR, genus och hiv.

Väg åtta

Stödja regionalt samarbete i Afrika

Av historiska skäl är regionala kontakter mellan länder i södra Afrika förhållandevis begränsade, medan kopplingen till forna kolonialmakter är desto starkare. En hållbar och livskraftig utveckling i Afrika skulle gynnas av ett ökat regionalt samarbete på olika nivåer och mellan olika aktörer, inte minst genom att ge Afrika en starkare röst globalt. Aktörer i nord kan bland annat bidra genom att verka för att handelsavtal inom t.ex EU och andra faktorer inom det internationella samfundet underlättar och inte förhindrar sådant samarbete.

Afrikagruppernas uppdrag

- Belysa och påverka internationella avtal och faktorer för att underlätta möjligheterna till regionalt samarbete i Afrika.

- Stödja regionalt utbyte mellan våra samarbetspartner och initiativ till regional samverkan inom civilsamhället.

Väg nio

Vara en kritisk och progressiv kraft i frågor om solidaritet och utveckling

Solidaritetsrörelsen behöver stärka sina positioner och aktivt försvara och vidga utrymmet för solidaritet i samhället. Rådande ekonomiska värderingar, ett hårdare samhällsklimat och ökade klyftor i samhället är ett reellt hot mot solidariteten med andra delar av världen. Som en del av solidaritetsrörelsen måste vi delta aktivt i arbetet med att försvara och vidga utrymmet för solidaritet. Detta kan endast ske genom samarbete, inte minst inom nätverk i Sverige och Europa, genom att ständigt vässa våra argument, visa på bra handlingsalternativ och delta aktivt i samhällsdebatten kring de frågor som rör solidaritet och utveckling.

Det utvecklingssamarbete som bedrivs av Sverige och EU kan, rätt använt, fungera som en viktig del i fattigdomsbekämpning och demokratisering. Men det kan också bli ett sätt att befästa nykoloniala relationer. En kritisk och progressiv granskning av utvecklingssamarbetet är därför nödvändig, i enlighet med principerna om samstämmighet av alla politikområden som finns i Politik för Global Utveckling (PGU) och Parisdeklarationen (en internationell överenskommelse om biståndssamordning och anpassning till mottagarens agenda). En annan faktor att ta hänsyn till är näringslivets ökade närvaro i utvecklingssamarbetet och de hinder och möjligheter som detta för med sig.

Afrikagruppernas uppdrag

- Tillsammans med andra aktörer verka för ett starkt och vidgat utrymme för solidaritetsarbete och för en solidarisk samhällssyn i Sverige och i Europa.
- Följa och påverka den svenska och europeiska utvecklings politiken genom att föra fram Afrikagruppernas syn.
- Vara en kanal för våra samarbetspartners och andra progressiva krafter i Afrika att göra sina röster hörda i dessa frågor.

Väg tio

Göra Afrikagrupperna till en stark och känd solidaritetsorganisation

Afrikagrupperna behövs, för en rättvis värld. Därför måste vi bli mer väletablerade och kända som den kunniga och kompetenta solidaritetsorganisation vi är. Vi ska vara en solidaritetsorganisation som ligger i framkant när det gäller att genomföra och utveckla solidaritetsarbete. På så vis stärks vår legitimitet och vi får tyngd bakom våra krav, vår insamling och medlemsvärvningen.

Afrikagruppernas verksamhet bygger på aktiva och engagerade medlemmar, lokalgrupper, medlemsorganisationer och givare. För att kunna leva upp till våra ambitioner och utföra våra uppdrag behöver vi få in fler i arbetet, inte minst unga, och människor som har sitt ursprung i Afrika.

Vi måste också bli bättre på att förankra och fördela arbetsuppgifterna inom organisationen, och på att ta vara på medlemmar och givare som resurser. Det handlar även om att stärka

knyta ihop vår verksamhet i Afrika och Sverige, mellan partner och medlemmar, för att med större kraft driva verksamheten framåt.

Under de senaste två decennierna har Afrikagrupperna varit nästan helt beroende av Sidafinansiering. Detta stora beroende gör organisationen ekonomiskt sårbar, i synnerhet i tider då denna typ av finansiering minskar, samtidigt som det mer eller mindre synligt sätter gränser för och styr inriktningen på vårt arbete.

Afrikagruppernas uppdrag

- Göra medlemmar, lokalgrupper, stödgrupper, givare och medlemsorganisationer delaktiga i arbetet och ta vara på den viktiga resurs som deras kompetens och engagemang utgör.
- Säkerställa den långsiktiga finansieringen och minska beroendet av Sida, genom att stärka insamlingsverksamheten, hitta flera finansiärer och utveckla nya sätt att få intäkter.
- Etablera Afrikagrupperna som en stark och välkänd solidaritetsorganisation som kombinerar erfarenhet med aktualitet.

II. Afrikagruppernas grund

Förändringsteori

Den ojämlika maktfördelningen bärs upp av politiska, ekonomiska, sociala och kulturella system och strukturer. Dessa system och strukturer är föränderliga, inte statiska. Arbetet för utveckling och rättvisa handlar om att påverka och förändra dem så att en mer rättvis och jämlik makt- och resursfördelning kan komma till stånd. Därmed ges alla människor möjlighet att åtnjuta och utöva sina mänskliga rättigheter.

För att åstadkomma en sådan förändring är det nödvändigt att människor ges möjlighet att ifrågasätta och påverka sin omgivning, på lokal, nationell och global nivå, i Afrika såväl som i Sverige. I detta ingår även att ifrågasätta normer och traditioner som verkar diskriminerande.

Ett sådant förändringsarbete tar sin utgångspunkt i människors engagemang och organisering. Att skapa möjligheter till ökad kunskap, medvetenhet och tilltro till den egna förmågan är en katalysator för förändring.

Förändring handlar därför om människors rätt och möjlighet att:

- gå samman i organisationer och nätverk för att skaffa sig mer kunskap och insikt om makt- och rättvisefrågor på alla nivåer, liksom om möjligheter och verktyg för förändring,
- ställa krav på lokala, nationella och internationella makthavare för att få till stånd en förändrad politik som skapar större handlingsutrymme för alla länder att driva en självständig utvecklingspolitik. Detta ska även möjliggöra ett folkligt inflytande i lokala och nationella beslutsprocesser.

Strategier för solidaritetsarbetet

Afrikagrupperna har ett antal övergripande strategier som vägleder oss i vårt solidaritetsarbete. Dessa strategier ska vi utgå ifrån i all vår verksamhet och de är en vidareutveckling av vår ideologiska grund.

Arbetet i södra Afrika och i Sverige ska kopplas ihop

Utvecklings- och rättighetsarbetet i Afrika går hand i hand med informations- och påverkansarbetet i Sverige. Våra samarbetspartners erfarenheter av hur den orättvisa resurs- och maktfördelningen yttrar sig blir levande exempel för Afrikagruppernas påverkans- och informationsarbete i Sverige. Kontakten mellan medlemmar, givare och partnerorganisationer kan engagera fler personer i Sverige såväl som i södra Afrika och öka vår samlade kunskap om de orättvisor vi tillsammans arbetar mot. Med en nära kontakt mellan vår verksamhet i Afrika och Sverige ökar legitimiteten för vårt förändringsarbete. Därmed blir genomslagskraften i påverkansarbetet större.

Arbetet ska koppla det lokala till det globala

Vi ska visa på sambanden mellan de beslut och strukturer som styr på global nivå och i vardagslivet för enskilda människor i lokalsamhället. Vi ska visa hur internationella handelsavtal påverkar människors försörjningsmöjligheter i södra Afrika. Vi ska visa hur enskilda människors ställningstaganden och samverkan kan påverka övergripande maktstrukturer. Det gäller inte minst att i vårt informations-, påverkans- och insamlingsarbete i Sverige lyfta fram exempel från den konkreta verkligheten i södra Afrika. Det gäller också att engagera människor lokalt i Sverige och södra Afrika och visa på möjligheterna att påverka världen.

Kunskap, information och påverkan

Vårt arbete bygger på kunskap om de sammanhang och frågor vi verkar inom. Därför är kunskapsutveckling, erfarenhetsutbyte och kontinuerligt lärande en viktig förutsättning för vår verksamhet.

De förändringar vi vill åstadkomma handlar om att ändra maktstrukturer, regler och attityder. Det handlar om att påverka beslut och skapa stöd för förändring. En viktig del av vårt arbete är därför att informera om samt bedriva kampanjarbete och opinionsbildning för de frågor vi arbetar med.

Engagemang, folkbildning och gräsrotsarbete

I Afrika stödjer vi verksamhet där människans rätt till delaktighet i samhället står i fokus. I Sverige arbetar vi med lokala grupper och organisationer samt givare för att bilda opinion för en rättvis värld och skapa resurser för utvecklingssamarbetet. Utbytet mellan partnerorganisationer, medlemmar och givare är en viktig stimulans i engagemanget för

rättvisa i såväl Afrika som Sverige. Vi vill uppmuntra människor på gräsrotsnivå att skaffa sig verktyg och kraft att förändra sin egen situation och samhället runtomkring.

Partnerskap och samverkan inom civilsamhället

Samarbete med likasinnade organisationer är nödvändigt, både i Afrika, i Sverige och i Europa, för att kunna nå resultat.

Afrikagrupperna arbetar med en solidarisk partnerskapsmodell. Vi ska sträva efter långsiktiga, ömsesidiga, öppna och tillitsfulla partnerrelationer. Därmed undviks en alltför stor maktobalans och istället främjas ett utvecklingssamarbete av god kvalitet. Ett sådant partnerskap kräver att vi delar samma vision och grundläggande värderingar. Såväl Afrikagrupperna som partnerorganisationen bör vara öppen för att förändra sig i mötet med den andra och också våga lära sig av varandra.

Utöver de rent ekonomiska relationerna ska partnerskapet ge ett mervärde för alla parter. Det kan gälla erfarenhetsutbyte mellan Afrikagrupperna och våra partner och även möjligheter till samverkan mellan organisationer inom vår partnergrupp. Dessutom ska partnerskapet ge bättre förutsättningar för informations-, påverkans- och insamlingsarbete samt inspiration för medlemmar och givare i Sverige.

Partnerskap behöver inte enbart knytas till finansiella bidrag. Det kan också byggas helt på icke-ekonomiska relationer, som erfarenhetsutbyte och samverkan kring olika frågor.

Afrikagrupperna prioriterar särskilt stöd till verksamheter som kan bidra till förändring och leda till lärande och demokratisering. Vi prioriterar verksamheter som kan bli goda exempel och därmed nå större spridningseffekt.

Geografisk inriktning

Vi arbetar långsiktigt och anser att vi kan göra bäst insats där våra erfarenheter är som störst. Därför fortsätter vi att fokusera samarbetet i Afrika på fem länder, Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe. Det utesluter inte möjligheten att vi på sikt kan inleda samarbete med andra länder. Sådana överväganden ska baseras på bedömning inte bara av var behovet är störst, utan också var vi ser en möjlighet för Afrikagrupperna att nå bra resultat. Inte minst viktigt är att det finns bra lokala krafter att samarbeta med.

Våra fem samarbetsländer påverkas av och påverkar själva händelseutvecklingen i både södra Afrika och på kontinenten i stort. Därför bevakar Afrikagrupperna utvecklingen i såväl regionen som hela Afrika. För vissa länder är det aktuellt med fördjupad bevakning. För närvarande gäller det Västsahara som är Afrikas sista koloni. Vi har också ett regionalt perspektiv i vårt eget arbete.

Inom Afrikagrupperna ska det finnas möjlighet för människor att kombinera sitt intresse för Afrika med att göra något åt världens orättvisor. Den möjligheten ska inte begränsas till enbart de länder där Afrikagrupperna verkar idag. Ett exempel är just Västsahara där vi ingår i den separata plattformen Västsaharaaktionen. Den bildades på initiativ av medlemmar i Afrikagrupperna trots att varken budget eller personal kunde ställas till förfogande.

Resurser och roller inom organisationen

Långsiktiga bidrag från Sida, EU och andra institutioner är viktiga för att vår verksamhet ska kunna fortsätta men de skapar även beroende. Därför behöver Afrikagrupperna bli ännu starkare och innovativa i vårt arbete för att öka de medel vi får in från stödgrupper och andra privata givare.

Vi behöver öka och bredda inkomstkällorna för att inte hamna i beroende till en eller ett par bidragsgivare. Detta är viktigt, inte bara för verksamhetens överlevnad, utan också för vår självständighet som organisation.

Med professionell personal i Sverige och på plats i södra Afrika säkerställer vi kvaliteten på vårt arbete. Vi kan föra en nära dialog med partnerorganisationer och hålla hög kvalitet på uppföljning. Vi kan ha en kontinuerlig kunskapsutveckling för hela organisationen om läget i regionen. Dessutom kan vi bedriva ett professionellt informations-, påverkans- och insamlingsarbete i Sverige.

Medlemmarna är organisationen och därmed en viktig resurs som Afrikagrupperna ständigt måste ta till vara. De behövs som aktivister, för insamling, opinionsbildning, folkbildning, i lokalgrupper och även som kunskapskälla och expertis. Vi vill ha intresserade och kunniga medlemmar, delaktiga i beslutande organ och som referenspersoner till personal och styrelse.

Givarna är inte bara en del av organisationens ekonomiska bas, utan också aktivister i sin roll som givare. Vi vill ha intresserade och kunniga givare, som sprider kunskap om organisationen och dess arbete.

Afrikagruppernas partnerorganisationer har en avgörande betydelse för att minska fattigdom och orättvisor inom sina verksamhetsområden. Genom att konkret arbeta med förändringsarbete är de en stark resurs i Afrika. För att den resursbasen ska kunna komma till sin rätt krävs en nära dialog och ömsesidig respekt.

III. Så arbetar vi med långtidsplanen

Långtidsplanens genomförande och förhållande till andra styrdokument

Bakom långtidsplanen finns Afrikagruppernas stadgar och program, där syfte, vision och ideologisk grund slås fast.

En konkretisering av långtidsplanen återfinns i gällande verksamhetsplan. För varje verksamhetsperiod (för närvarande fyra år) beslutas vilka områden/vägar och uppdrag ur långtidsplanen som ska prioriteras av organisationen som helhet. Utifrån dessa uppdrag formuleras konkreta mål, strategier och insatser i den aktuella verksamhetsplanen. Enskilda medlemmar och lokala grupper kan välja att arbeta med de områden och uppdrag som har prioriterats i den aktuella verksamhetsplanen. De kan också välja att arbeta med något annat område eller uppdrag ur långtidsplanen.

Den centrala organisationen (styrelse, utskott, personal) ska dels genomföra egna insatser kring uppdragen, dels uppmuntra och samordna insatser samt tillhandahålla underlag och verktyg för övriga delar av organisationen. I detta ingår även att prioritera och avgränsa utifrån de ramar som långtidsplanen sätter.

Verksamhetens utveckling stäms regelbundet av mot långtidsplanen. Genom det samlade arbetet, centralt och lokalt, ska Afrikagrupperna under långtidsplanens hela period, 2012–2019, ha gjort insatser inom samtliga tio vägar.

Så hålls långtidsplanen levande

Långtidsplanen gäller i åtta år. Det är en lång tid, och verkligheten hinner förändras mycket under den tiden. Vi behöver därför kontinuerligt uppdatera vår omvärldsanalys med aktuella

uppgifter om utvecklingen på långtidsplanens olika områden, dels genom att vi internt rapporterar hur vi arbetar med de tio vägarna inom organisationens olika delar, samt om de framsteg som görs.

Metoder för en levande långtidsplan 2012 – 2019

- *Arbetet med långtidsplanen – omvärldsanalys och åiterrapportering*

Med de tio vägarna som utgångspunkt görs löpande omvärldsanalyser i nära samarbete med våra partner. Dessa analyser bidrar till en ömsesidig lärandeprocess, där våra kunskaper kontinuerligt uppdateras, omprövas och utvecklas. Samtidigt ger de underlag för omvärldsanalyser till verksamhetsplaner och eventuella revideringar av långtidsplanen. Lokalgrupper och medlemmar har här en viktig funktion att fylla, då de kan ta ansvar för enskilda vägar eller uppdrag. Styrelsen beslutar om formerna för det övergripande arbetet med omvärldsanalyser inom organisationen.

. Medlemmar, lokalgrupper, styrelse och personal rapporterar kontinuerligt insatser och framsteg inom de tio vägarna. Personalen gör detta i första hand inom ramen för ordinarie verksamhetsrapportering. Lokalgrupper och medlemmar uppmuntras att rapportera sina aktiviteter och framsteg. Styrelsen beslutar om formerna för det övergripande arbetet med åiterrapportering inom organisationen.

- *Rapportering på årsmötet*

Långtidsplanen ska tas upp till behandling på varje årsmöte. Styrelsen redovisar då hur arbetet med långtidsplanens tio vägar framskrider och hur verksamheten har utvecklats inom organisationens olika delar i förhållande till uppdragen och till den omgivande verkligheten.

- *Revidering*

Inför varje ny verksamhetsplanering, eller om behov uppstår däremellan, sker en revidering av långtidsplanen. Revideringarna beslutas av årsmötet.

Med dessa åtgärder hålls långtidsplanen 2012-2019 levande och för oss ett steg vidare mot en rättvis värld.

